

František Vladimír Lorenc

Úplná učebnice mezinárodní
řeči dra. Esperanta

Lengas bastidas 6

EDICIONS
IALVERA

2012

František Vl. Lorenc - Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta

František Vladimír Lorenc
Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta
S úvodem Joan Francés Blanc

ISBN 979-10-90696-20-4 (en linha)

ISBN 979-10-90696-21-1 (CD-ROM)

© 2012 Edicions Talvera

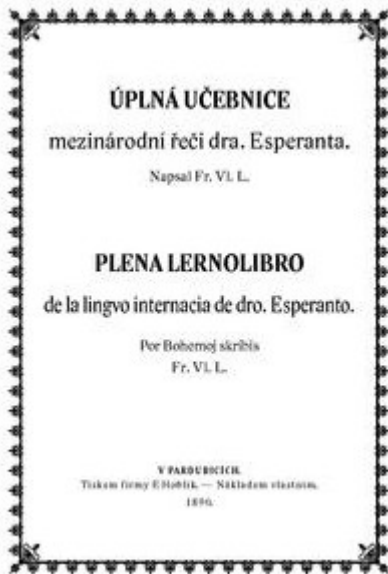
Colleccion Lengas Bastidas (ISSN 2118-7223) n°6

Obsah

Obsah.....	3
O Lorencovi (Joan Francés Blanc).....	5
Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta (F. Vl. Lorenc).....	15
Předmluva.....	15
Antaŭparolo.....	17
Úplná mluvnice. Plena gramatiko.....	19
Lekturo.....	29
Vortareto / Slovníček.....	38

František Vl. Lorenc - Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta

Cobèrta de l'edicion originala (Pardubice, 1890)

O Lorencovi

František Vladimír Lorenc (1872 - 1952) také známý ve světě pod brazilským jménem Francisco Valdomiro Lorenz, se narodil 24.12.1872 ve Zbyslavi. Chodil do školy v obci Trojovice a později absolvoval čtyři třídy ve Zbýšově a ve svých deseti letech chodil denně pěšky mnoho kilometrů do měšťanské školy v Čáslavi. Potom přešel přímo do druhé třídy gymnazia v Čáslavi, kde absolvoval čtyři třídy. Pátou a šestou třídu gymnazia absolvoval v Kolíně. Při gymnazijní zkoušce v Kolíně prokázal znalosti všech slovanských jazyků, dále řeckého, latinského a překládal z čínského jazyka. Kvůli svému potěšení, aby mohl číst „Kázání na Hoře“, studoval původní aramejský jazyk, kterým mluvil Ježíš Kristus. Potom ještě studoval cikánský jazyk a překládal z hebrejštiny.

Dalších studií se musel vzdát kvůli hrozbě tuberkulózy a hladu, byl často nemocen, ale stále se dychtivě učil. Musel získávat peníze na chleba domácím vyučováním studentů. Ale když ještě bydlel v Kolíně a trochu si vydělal přispíváním do časopisů, stal se žurnalistou. Pak začal

František Vl. Lorenc - Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta

bydlet jako podnájemník u svého známého v Praze. V jednom z dopisů se přiznával, že honoráře za přispívání do tehdejších levicových mládežnických časopisů a za soukromé vyučování, mu nestačilo na pokrytí životních potřeb a často musel hladovět.

František Lorenc docházel v Praze do klubovny U Pštrosů, kde se konaly dělnické mládežnické schůzky. V kulturním kroužku, který vedli studenti, Lorenc učil jeden z projektů umělého jazyka Volapük, ale hned, když se dozvěděl o dalším projektu mezinárodního jazyka esperanto, začal se o něj zajímat. Nadšeně se učil, zároveň vyučoval zájemce a v krátké době byl tak schopný, že sepsal a svým nákladem vydal „První učebnici esperanta pro Čechy“.

V 18. června. 1893, během jedné demonstrace, byl Lorenc uvězněn devět týdnů vyslýchaný ve věznici a odsouzen k desetidennímu žaláři mezi zločince. Nakonec se uskutečnil uměle vykonstruovaný proces proti Omladině, proti imperialistickému spiknutí v r. 1893. Lorenc obdržel povolávací rozkaz k tříleté vojenské službě.

Velká náhoda pomohla Františkovi, když jedna česká řemeslnická skupina byla připravena vycestovat do Brazílie, kterou platil brazilský stát, aby tam byla

založena pracovní kolonie. Lorenc dostal osobní doklady od mladého řemeslníka, který v poslední chvíli se rozhodl zůstat u své milenky. A tak skrytě opustil navždy svou rodnou zem. Odjel z Hamburku lodí 13. září 1893.

V 9. října. 1893 se Lorenc vylodil v Rio de Janeiro. Tenkrát v Brazílii byla revoluce a plány české skupiny se rozpadly. Všichni se rozešli a snažili se každý sám uživit. První roky v Brazílii byly pro Lorence těžké jak pro vyhnance. Pracoval u zedníků, jako lodní nakladač, horník, kde ztratil svůj veškerý majetek, pracoval též v obchodě se sušeným masem, jako zemědělský dělník, pošťák a i jako učitel. Lorenc s kamarádem Tišlerem se dostal s velkým utrpením do vesnice Sao Feliciano v r. 1894. Tam si postavili chatu z hlíny a Lorencovi se podařilo dostat pozemek 250x1000 m na 5 roků v části obce Linha Apolinario. Musel kácet v lese stromy s pomocí sousedů.

Později se přestěhoval do Porte Alegre, kde dostal zaměstnání: stal se překladatelem a kontrolorem v organizaci, která se starala o emigranty. Aby mohl tento obor vykonávat, musel se podrobit veřejné zkoušce, v které prokázal své znalosti ze 12 jazyků. Stal se vládním interpretistou i v českém jazyku. Po 6 měsících však přece jen musel opustit své zaměstnání pro plicní

František Vl. Lorenc - Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta
onemocnění. Rozhodl se v r. 1894 přestěhovat znovu na
venkov do Sao Feliciano, kde žil jednoduchým životem.

V r.1896 postavil chatu z hlíny a slámy, která mu sloužila
jako jeho soukromá škola. Tam vyučoval jazyky:
portugalsky, německy a polsky pro děti osadníků. Ráno
vyučoval, odpoledne obdělával pozemek své parcely v
Linha Apolinario.

F. V. Lorenc se oženil se 17tiletou dívkou z Pruska Idou
Kreševskou, která mu byla vzornou manželkou.V r. 1898
se stal otcem prvního syna Emila, který však brzy
zemřel. .

Lorenc byl velmi vyhledáván také jako lidový léčitel,
který studoval též magnetismus, sugesci, homeopatii a
lékařské byliny. Také se zabýval okultismem,
spiritismem, lingvistikou a esperantem.V roce 1912
obdržel i licenci jako praktický lékař, byl velmi úspěšný,
ale málo vydělával.

V květnu 1903 byl Lorenc určen (tajemníkem pro vnitřní
záležitosti) zatímně vyučovat chlapeckou devátou třídu v
kolonii Sankta Feliciano a tak jeho soukromá škola se stala
státní a on byl jmenován skutečným učitelem v r. 1906.

V r. 1929 byl Lorenc znovu zkoušen z matematiky a obdivován ze svých znalostí. Při státních zkouškách z cizích jazyků udivoval přítomné. Ani latinský, řecký, arabský, francouzský a další jazyky mu nikdy nedělaly problémy. Zkoušející doktor Cardoso se zájmem se ho ptal, zda mluví ještě nějakým dalším jazykem. Lorenc odpověděl, že ano, že ještě padesáti dvěma a pokouší se zdokonalit v jazycích maajů, aztéků a jazyků severní Ameriky. Dr. Cardoso se ještě zeptal, zda Lorenc mluví i japonsky. Když přisvědčil, doktor přivedl Japonce a po krátké konverzaci Japonec doktora informoval, že Lorenc opravdu mluví japonsky a dokonce poznal, že Japonce nemluví nářečím tokijským, ale jokohamským. V ten okamžik se stalo něco, co velmi ohromilo přítomné. Doktor Cardoso vstal a nahlas řekl. „Dámy a pánové, prosím, povstaňte!“ Šel k Lorencovi a řekl: „Mistře, zaujměte místo, které já neprávem okupuji. To místo náleží Vám“. Následoval bouřlivý potlesk.

Avšak Lorenc požádal o povolení vrátit se do své školy, kde ho chlapi již očekávali. Měli ho rádi, protože uplatňoval výuku podle Komenského „škola hrou“.

V r. 1930 se stal ředitelem, kde pracoval až do r. 1942, kdy odešel do důchodu.

František Vl. Lorenc - Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta

V r. 1931 byl Lorenc pozván dr. Fr. Soukupem, předsedou Senátu, aby se vrátil do své rodné země, ale odmítl.

V letech 1936-37, kdy konečně Lorenc našel vydavatele, začal se aktivně věnovat esperantské literatuře.

Žil v Dom Feliciano až do roku 1952, potom v malém domku v Porto Alegre, ulice Felicissimo de Azevedo č. 420, část Higienópolis. Tam 24. května 1957 František Vladimír Lorenc, člověk, který měl tak neobyčejný život, zemřel.

Joan Francés Blanc

Literatura

Jarmila Rýznarová, *Kdo byl František Vladimír Lorenc*, 2008

Různí autoři, **Francisko Valdomiro Lorenz**, Wikipedia, A encyclopédia livre, <<http://pt.wikipedia.org>>

Seznam děl

- Esperanto por Bohemoj, 1890
- Gramatyka jezika Portugalskiego, 1908 (Baza gramatiko de Portugallingvo, Pollingve);
- Słownik Polsko-Portugalski, 1910 (Vortaro Pola-Portugala);
- Ensinos Paternos, 1909 (Patraj instruoj);

- Diálogos Iniciáticos (Iniciaj Dialogoj);
- Receituário dos Melhores Remédios Caseiros (Aro de plibonaj hejmaj sanigiloj);
- Homeopathia Doméstica Brasileira (Hejma Brazila homeopatio);
- Contos e Apólogos, 1910 (Rakontoj kaj Fabeloj);
- Pequeno Consultório Hermético, 1919 (Malgranda Hermetika Sanigilumo);
- Noções Elementares de Cabala (Elementaj Nocioj pri Kabalo);
- No Jardim da Alma (En Anima Ĝardeno);
- Moysés e Siphoráh, 1920 (Moseo kaj Siforo);
- Krishna, o Salvador da India (Krŝno, la Hinda Savanto);
- Estenographia Ideal (Ideala Stenografio);
- A sorte Revelada pelo Horoscopo Kabalístico (La sorto revelaciita per kabala horoskopo);
- Elementos de Chiromancia (Elementoj pri Ĥiromancio);
- O Filho de Zanoní (La filo de Zanonio);
- Chamas de ódio e a Luz do Puro Amor 1927 (Flamoj de malamo kaj lumo de pura amo);
- Um Apóstolo de Progresso (Apostolo de Progreso);
- Pequena Antologia Tcheca, 1928 (Malgranda Ĉeĥa antologio);
- A Mentalidade Ameríndia, 1921 (La Amerikindiĝena penso);
- Iniciação Linguística, 1929 (Lingvistika Enkonduko);
- Lições Práticos de Ocultismo Utilitário, 1942 (Praktikaj lecionoj pri utilema okultismo);
- Raios de Luz Espiritual, 1944 (Radikoj de Spirita Lumo);
- A Voz do Antigo Egito, 1946 (Voĉo el Malnova Egiptio);
- Mensagens Rosacrucianas (Rozakrucaj mesaĝoj);
- Diverskolora Bukedeto, 1941
- Esperanto sem mestre, 1937 (Esperanto sen majstro);
- Voĉoj de Poetoj el la Spirita Mondo, 1944
- La Brazilaj Aruakoj
- Kompletá Gramatiko de la Tupia Lingvo

- Brazila Antologio Poezia
- Bhagavat Gitá (Esperanten tradukita)
- Lingua "Ido" (Gramatica e Dicionario), 1913 (Lingvo Ido, Gramatiko kaj Vortaro);
- Viagens no Mundo dos Espiritos (Vojaĝo al Spiritita Mondo);
- Deutsch-Chinesisch, Chinesisch-Deutsch Wörterbuch (Germana-Ĉina, Ĉina-Germana vortaro);
- Deutsch-Japanisch, Japanisch-Deutsch Wörterbuch (Japana-Germana, Germana-Japana vortaro);
- Vocabulário Portugues-Egipcio (Portugala-Egipta vortaro);
- Vocabulário Persa Portugues (Persa-Portugala vortaro);
- Vocabulário Basco-Portugues (Eŭska-Portugala vortaro);
- Vocabulário Turco-Portugues (Turka-Portugala vortaro);
- Vocabulário Yoruba-Portugues (Jorubaa-Portugala vortaro);
- Ainu-Mongol-Mandchú (Ajnua-Mongola-Manĉua);
- Tibetano-Tamil (Tibeta-Tamila);
- A Lingua Tigré (Provincia da Etiopia),(Tigrea lingvo el ia Etiopa provinco);
- Hupa (Hu-pé é um provincia da China), (Hupaa lingvo el ia Ĉina provinco);
- Etrusco-Rásena (Etruska-Rasena lingvo);
- Maláio-Portugues (Malaja-Portugala lingvo);
- Maya-Portugues (Maja-Portugala lingvo);
- Dacota, Ossage (Dakota, Osaĝo);
- Marathi-Portugues (Maratia-Portugala lingvo);
- Chinuk e Siuslavan (Ĉinuika kaj Siuslavana lingvoj);
- Machichi Kashiana (Maĉiĉia Kaŝiana lingvo);
- Cakchiquel (Kakĉikela lingvo);
- Micmac (Mikmaka lingvo);
- Mapuche (Mapuĉo);
- Aimará (Ajmaraa lingvo);
- Huioto e Megat (Huiotoa kaj Megata lingvoj);

- Kvakiutl (Kvzkiutla lingvo);
- Eskimó (Inuita lingvo);
- Ouiché (Uiĉea lingvo);
- Haida (Haida lingvo);
- Navajo (Navaĥa lingvo);
- Algonkin (Meskva);
- Chukchee (Ĉukĉea lingvo);
- Takelma (Takelma lingvo);
- Maidú (Maidua lingvo);
- Almanaque d'O Pensamento (Almanako de Revuo O Pensamento ekde 1912 ĝis 1964) (kompletigita post lia morto 24.5.1957)
- Monogeismo Linguistico (Lingva Monogenismo 2000 paĝoj en pli ol 80 lingvoj - manuskripto)
- Estre a Vida Espiritual e a Vida Submissa (Inter la Spirita kaj Submisa vivo);
- 14 Lições de Filosofia Yogi e Ocultismo Oriental (14 lecionoj pri Joga filozofio kaj Orienta Okultismo);
- Curso Adiantado de Filosofia Yogi e Ocultismo Oriental (Progresiva kurso pri Joga filozofio kaj Orienta Okultismo);
- A Vida Depois da Morte (La vivo post la morto);
- Raja Yoga (Raja Jogo);
- O Cristianismo Místico (Mistika Kristanismo);
- Filosofias e Religiões da India (Filozofio kaj Religioj de Hindio);
- O Renascimento e a Lei do Karma (Renaskiĝo kaj Karma Leĝo);
- Estudo da Religião (Studo pri Religio);
- Da Pobreza ao Poder (Ekde Malriĉeco al Povo);
- Zanon, romance ocultista (Zanonio, okultisma romano);
- Bhagavad Gítá (traduko);
- O Labirinto do Mundo e o Paraíso dos Corações de Jan Amos Komenský (La Labirinto de la Mondo kaj la Paradizo de la Koroj. Traduko el Rumana al Portugala de verko de Komenský);
- A Semântica das Letras (La Semantiko de la literoj);

František Vl. Lorenc - Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta

- Esperanto kiel Revelacio (diktita al mediumo Chico Xavier de la spirito de F.V.L. el la spirita mondo 1976);
- Enfoques Espíritas (Spiritismaj vidpunktoj)

Úplná učebnice mezinárodní řeči dra. Esperanta

Předmluva

Poněvadž vlast člověku neposkytuje všeho, čeho mu třeba, jest mu jednati s lidmi národností jiných a znáti jazyk jejich. Každý však dobře ví, jaké námahy, píle a vytrvalosti a peněz nutno, by seznal důkladně řeč jednu, natož mnohé.

Proto již přes 300 let pokoušeli se muži učení, aby sestavili mluvu, která neobyčejně jsouc snadna i hodíc se všem národům vzdělaným, usnadňovala by jejich styky; řeč, která známa by byla jim všem, nesáhajíc v život jejich soukromý.

Za nejzdařilejší pokus pokládají někteří Schleyerův volapük, který dosti značně je rozšířen. Avšak mnohé vady jeho brání, aby se stal skutečně řečí světovou. Schleyer totiž vymýšlel po chuti své tvary i slova, a výrazy jazyků národních přeměňoval tak, že s těží

lze je poznati; na př.: advokát *lavogel*, figura *füg*, fyzika *füsüd*, hotel *loted*, idea *döl*, kanál *kanäd* (*kanal* = umělec!), móda *molad*, oltář *latab*, pošta *pot*, růže *lol*...

Množství přehlásek, skupiny dl, tl, bs, gs, ms... a příliš dlouhá slova činí volapük těžkým a nelibozvukým; př.: *dlänüb*, *eimatabömetobös*, *ovinditobödok*...

Lepší daleko je mezinárodní řeč dra. Esperanta. Mluvnice její jest velmi jednoduchá a pravidelná, slovník obsahuje výrazy z důležitějších řečí evropských, a pravidla tvořby slov zmenšují počet základních asi na 900. Pro svou důležitost, snadnost a libozvučnost „*la lingvo internacia*“ našla hojně přívrženců, jichž počet denně vzrůstá.

Nadějeme se, že knížka tato poslouží k poznání její a k oblibě i ve kruzích obecnstva našeho.

Fr. Vl. L.

Antaŭparolo

Ĉar la patrujo ne donas al homo ĉiajn necesajojn, li devas konversadi kun homoj de aliaj nacioj kaj koni ilian lingvon. Sed ĉiu certe scias, kiel grandan laboron, diligenton, eldaŭrecon kaj monon oni bezonas al la efektiva konado de unu lingvo, kaj kiel al la de multaj!

Tial jam je pli multaj ol tricent jaroj sciviroj tentadis instrui lingvon, kiu estante tre facila kaj uzebla por ĉiaj popoloj civilizitaj, faciligus iliajn komunikiĝojn, ne premiĝante en ilian privatan vivon.

Iuj kredas, ke plej bona provo estas la de Schleyer volapük kiu estas vastigita nemal multe. Sed multaj eraroj ĝiaj ne lasas, ke ĝi fariĝos vere la mondlingvo. Schleyer elpensis laŭ sia gusto formojn kaj vortojn, kaj ŝanĝis esprimojn de nacilingvoj tiel, ke oni povas ekkoni ilin malfacile; ekzemple: advokato *lavogel*, figuro *füg*, fiziko *füsüd*, hotelo *loted*, ideo *döl*, kanalo *kanäd* (*kanal* = artisto!), modo *molad*, altaro *latab*, poŝto *pot*, rozo *lol*...

Multego da sonoj ä, ö, ü, dl, tl, bs, gs, ms... kaj la longegaj vortoj faras volapükon malfacilan kaj malbelan; ekz.: *dlänüb, eimatabömetobös, ovinditobödok...*

Pli bona estas la lingvo internacia de dro. Esperanto. La gramatiko ĝia estas tre simpla kaj regula, la vortaro enhavas la vortojn el la antaŭaj lingvoj de Eŭropo, kaj la reguloj por la kreado de l' vortoj malgrandigas la nombron de la radikesprimoj sur preskaŭ naŭcent. Por sia graveco, facileco kaj bonsonec' la lingvo internacia trovis multegon da amikoj, de kiuj la nombro en ĉiu tago kreskas.

Ni esperas, ke tia ĉi libreto helpas al la ekkono de ĝi kaj al ĝia plaĉo ankaŭ en nia publiko.

Fr. Vl. L.

Úplná mluvnice. Plena gramatiko

1. **Abeceda** (*abecedo aŭ alfabeto*): a, b, c, ĉ (= ě), d, e, f, g, ĝ (= dž), h, i (= y), j, ĵ (= ž), k, l, m, n, o, p, r, s, ŝ (= š), t, u, ŭ (u ve dvouhláskách), v, z.
2. **Přízvuk** (*akcento*) v úplných (t. j. neapostrofovaných) slovech padá na slabiku předposlední.
3. **Člen** (*artiklo*) *la* klade se přede jméno podstatné, mluví-li se o známé bytosti; neskloňuje se. Příklad: *amiko venis* = přítel (nějaký) přišel; *la amiko venis* = přítel (očekávaný, známý) přišel. Připouští-li libozvuk, lze *la* apostrofovati ve *l'*: *l'amiko*.
4. **Podstatné jméno** (*substantivo*) končí se na *o*, které se často může nahraditi apostrofem (potom přízvuk spočívá ne na předposlední, nýbrž na poslední slabice): *amiko* — *amik'*.
Ve množném čísle připíná se *j* (oj): *amikoj* (přátelé).

Přípona akkusativu je *n*, tedy: *amikon* =
přítele, *amikojn* = přátely.

Genitiv opisuje se předložkou *de*, dativ *al*,
instrumental *per* s nominativem. Zní tedy
vzorec sklonby:

1. Beze členu: N. *patro* (otec), G. *de patro*,
D. *al patro*, Ak. *patron*, V. *patro!* L. *pri*
patro, I. *per patro*;

množně: N. *patroj*, G. *de patroj*, D. *al*
patroj, Ak. *patrojn*, V. *patroj!*, L. *pri*
patroj, I. *per patroj*.

2. Se členem: N. *la patro*, G. *de la patro* (*de*
l'patro), D. *al la patro* a t. d.

5. **Přídavné jméno** (*adjektivo*) vychází na *a*;
skloňuje se jako podstatné. Stupňování děje se
slovem *pli* (= více) pro komparativ a *plej*
(= nejvíce) pro superlativ; př.: *bona* = dobrý,
pli bona = lepší, *plej bona* = nejlepší. Než = *ol*;
tedy: bělejší než sníh = *pli blanka ol neĝo*.

6. **Číslovky** (*numeraloj*) se nesklánějí. Základné
jsou: 1 *unu*, 2 *du*, 3 *tri*, 4 *kvar*, 5 *kvin*, 6 *ses*,

7 *sep*, 8 *ok*, 9 *naŭ*, 10 *dek*, 11 *dek unu*,
12 *dek du...*, 20 *dudek*, 30 *tridek...* 100 *cent*,
200 *ducent...* 1000 *mil...*

Př.: 1891 = (*unu*) *mil okcent naŭdek unu*.

Řadové přibírají *a*, násobné *obla*, zlomkové *ono*,
hromadné *ope*; na př.: prvý = *unua*,
dvojnásobný = *duobla*, třetina = *triono*,
čtyřmo = *kvarope*.

Podílné opisují se (j. v češt.) předložkou *po*: po
pěti = *po kvin*.

7. **Náměstky** osobné: já = *mi*, ty = *ci*, on = *li*,
ona = *ŝi*, ono = *ĝi*, my = *ni*, vy = *vi*, oni (ony,
ona) = *ili*, se = *si*, německé man = *oni*.

Pozn.

1. Místo *ci* (= ty) užívá se obyčejně *Vi*
(= *Vy*).
2. Pro zvířata a věci neživé platí *ĝi* (ono)
také místo českého on a ona.

3. **Náměstky** přisvojovací tvoří se příponou
a: mia (můj, má, mé), *lia* (jeho), *ŝia* (její)
a t. d.

8. **Příslovce** (*adverbioj*) utvořené ze příd. jmen
přibírají *e: bone* dobře, *pli bone* lépe, *plej bone*
nejlépe.

9. **Předložky** (*prepozicioj*) spojují se
s nominativem; jen na otázku „kam?“
s akkusativem; na př.: *en ĝardeno* = v zahradě;
en ĝardenon = do zahrady.

10. **Sloveso** (*verbo*) neoznačuje osoby a čísla
příponami, nýbrž osobnými náměstkami; ku
př.: *mi kantas* = zpívám, *li kantas* = (on) zpívá,
ni kantas = zpíváme a t. d.

Přípony časův a způsobů:

1. přítomný čas přibírá ke kmeni *as: kantas*
zpívá (zpívají);
2. minulý čas *is: kantis* zpíval (-a, -o, -i, -y,
-a);
3. budoucí *os: kantos* zaspívá;

4. spojovací způsob *us*: *kantus* zpíval by;

5. rozkazovací způsob *u*: *kantu!* (zpívej,
zpívejte!)

6. infinitiv *i*: *kanti* zpívati.

Přechodníky:

a) činné:

7. přítomný končí se v *ant-* (*anto*, *anta*,
ante),

8. minulý na *int-* (*into*, *inta*, *inte*),

9. budoucí na *ont-* (*onto*, *onta*, *onte*);

b) trpné:

10. přítomný na *at-* (*ato*, *ata*, *ate*),

11. minulý na *it-* (*ito*, *ita*, *ite*),

12. budoucí na *ot-* (*oto*, *ota*, *ote*).

Příklady:

13. *amanto* = milující (milovník);

14. *amanta* = milující; *patro amanta* = otec
milující;

15. *amante* = miluje (milujíc, -íce);

16. *amato* = milovaný (milenec);

17. *amata* = milovaný; *knabino amata* = dívka milovaná;

18. *amate* = jsa (jsouc) milován...

Trpný rod opisuje se, jako v češtině, slovesem *esti* = býti a přechodníkem trpným; na př.:

ŝi estas amata de ĉiuj = (ona) jest milována ode všech.

11. **Zápor** jen jednoduchý jest; na př.: *mi vidis nenion* = neviděl jsem nic (do slova: viděl jsem nic).

12. Tak zvaná **cizí slova**, t. j. která přicházejí v podobném tvaru v důležitějších řečech evropských, nemění zvuku, nýbrž pouze pravopis a zakončení; na př.: *grammatika* = *gramatiko*, *theatrum* (divadlo) = *teatro*, *doktor* = *doktoro*...

13. Má-li sloveso v různých jazycích různé vazby, užije se v řeči mezinárodní buď vazby kterékoli buď předložky *je*; na př.: *radovati se ĉemu = ĝoji je io*; *touha po vlasti = enuo je l'patrujo*.

14. **Tvořba slov předponami a příponami.**

a) Předpony:

1. *ge* značí oba rody: *patro* = otec,
gepatroj = rodiče (otec a matka);
2. *bo* stav povstalý sňatkem: *bopatro* =
tchán;
3. *mal* vyjadřuje opak: *bona* = dobrý,
malbona = zlý; *riĉa* = bohatý, *malriĉa* =
chudý;
4. *re* = zpět, opět: *redoni* = vrátiti (zpět
dāti), *revidi* = shledati se (opět spatřiti);
5. *dis* = roz: *disrompi* = rozlomit;
6. *ek* značí děj počínavý nebo jednoduchý:
ekkrii = vykřiknouti, *eksoni* = zazněti;
7. *ne* = ne: *nebela* = nepěkný, *neebla* =
nemožný;
8. *trans* = pře(s): *transpaŝi* = překročiti;
9. *tra* = pro (skrze): *travidi* = prohlédnouti;
10. *al* = při (k): *alsalti* = přiskočiti, *altiri* =
přitáhnouti;

11. *en* = ve, do: *eniri* = vejíti, *entiri* = vtáhnouti.

b) Přípony:

12. *an* = člen, přívrženec, obyvatel:
klubano = člen spolku, *republikano* = republikán, *urbano* = měšťan;

13. *id* = potomek, dítě...: *Napoleonido* = Napoleonovic, *katido* = kotě;

14. *in* = ženský rod: *fratino* = sestra, *patrino* = matka, *hundino* = psice;

15. *uj* = držiště, též strom a vlast, na př.:
plumujo = držadlo péra, *pomujo* = jabloň, *Bohemujo* = Čechy;

16. *ing* značí předmět, do něhož se co zasazuje, j.: *kandelingo* = svícen;

17. *estr* = předseda: *klubestro* = předseda spolku;

18. *er* označuje část hromadného celku:
monero = peníz, *sablero* = zrno písku;

19. *ar* souhrn, pojem hromadný: *arbaro* = les, *montaro* = pohoří;

20. *ul* osoba vlastností se vyznamenávající:

saĝulo = mudřec;

21. *ind* = hodný (cenný): *kredinda* =

věrohodný;

22. *abl* = možný: *manĝebla* = jedlý, *videbla* =

viditelný;

23. *ajh* slouží k označení věci dotyčné:

j. *veraĵo* = pravda, *feraĵo* = věc železná,

ĉirkaŭaĵo = okolí;

24. *ec* pojem odtažitý: *libereco* = svoboda,

fideleco = věrnost;

25. *em* zvyk, obyčej: *lernema* = učelivý,

puremeco = čistotnost;

26. *et* zdrobňuje: *monteto* = pahor, *frateto* =

bratříček;

27. *eg* zveličuje: *domego* = palác, *varmega* =

horký;

28. *il* nástroj: *tranĉilo* = nůž, *sonorilo* =

zvon;

29. *ig* činí výraz přechodným: *purigi* =

čistiti, *kulpigi* = viniti;

30. *iĝ* činí výraz zvrátným: *puriĝi* = čistiti se, *ruĝiĝi* = červenati se, *fariĝi* = stávati se;
31. *ej* místo k...: *preĝejo* = kostel, *lernejo* = škola;
32. *ist* osoba zaměstnaná činností: *botisto* = obuvník, *kuracisto* = lékař, *ĝardenisto* = zahradník;
33. *ad* značí trvání děje: *promenado* = procházka, *kantado* = zpěv, *servado* = služba;
34. *nj* a *ĉj* připojené prvým 2—5 hláskám tvoří jména osob zdrobnělá; *nj* ženská, *ĉj* mužská; př.: *Manjo* = Marjánka, *Kaĉjo* = Karlíček, *Joanĉjo* = Jeníček.

Lekturo

1. Patro nia.

Patro nia, kiu estas en la ĉielo! Sankta estu Via nomo!
Venu reĝeco Via! Estu volo Via, kiel en la ĉielo, tiel
ankaŭ sur la tero! Panon nian ĉiutagan donu al ni
hodiaŭ! Kaj pardonu al ni ŝuldojn niajn, kiel ni ankaŭ
pardonas al niaj ŝuldantoj! Ne konduku nin en tenton,
sed liberigu nin de la malvera; ĉar Via estas la
regado, la forto kaj la gloro eterne. Amen.

2. Psalmo 117.

Laŭdu Sinjoron ĉiuj popoloj, glorigu Lin ĉiuj homoj!
ĉar estas firmita super ni bonkoreco Lia, kaj la vero
de Sinjor' en eterne.

3. Joano 3, 16.

Tiel Dio amis la mondon, ke Li donis Sian Filon
ununaskitan, ke ĉiu, kiu kredas je Li, ne perdata
estas, sed ke havas la vivon eternan.

4. La plej bela beligaĵo.

Iam vizitis Kornelian, edzinon de glora Romano,
grandestimata sinjorino. Kiam ŝi demandis je la

beligaĵoj de sia gastigantino, Kornelia alkondukis du siajn filojn, kiujn ŝi edukis zorge, kaj diris: „Jen miaj plej belaj beligaĵoj!“

5. La riĉeco ĉiam daŭranta.

Riĉa aĉetisto demandita de reĝo je la grandeco de sia riĉeco, respondis: „Mi havas nur mil florintojn.“ La reĝo ne volis kredi. Tial la aĉetisto ekklarigis: „Mil florintojn mi donacis al ia malriĉdomo, kaj tiu sum' estas mia havo. La restan monon mian mi perdos per mia morto, sed tiu sumo apartenos al mi eterne.“

6. Du kokoj.

Du kokoj bataladis kune. La venkito kaŝis sin en angulo de l' domo. Sed la venkinto ekflugis sur la tegmento, frapadis per la flugiloj kaj gloradis sian venkon. Lin vidis aglo, ĵetis sin sur lin kaj disŝiris lin.

7. La maljunulo kaj la morto.

Maljunulo, kiu portadis lignon, ekmalforta dekuŝigis la portaĵon, kaj memorante al si ĉiujn suferojn de sia vivo, alvokadis la morton. Tiu ĉi ekŝajnis kaj demandis je la kaŭzo de lia voko. — „Mi petas vin,“ la maljunulo respondis, „levu al mi la portaĵon.“

Tiu ĉi fabulo montras, ke ĉiu, ankaŭ malfeliĉo, amas sian vivon.

8. Lupo kaj pastoro.

Pastoro perdis per malsaneco ĉiujn ŝafojn. Lupo sciinte tion, venis esprimi al li sian kompaton. „Pastoro, ĉu ĝi estas vera, ke la tiel granda malfeliĉo fariĝis al vi? Mi aŭdis, ke ĉiuj ŝafoj viaj mortis. La karaj, piaj, grasaj ŝafoj! Mi bedaŭras vin tiom, ke mi plorus sangajn larmojn.“ „Mi dankas al vi, mia amiko,“ la pastoro respondis, „mi vidas, ke vi havas tre kompatan koron.“

„Tian li havas vere,“ aldiris la hundo de l'pastoro, „se per malfeliĉo de alio li sam doloriĝas.“

9. La libro de l'natur.

(Boleslav Jablonský.)

Estas unu granda libro,
kiun skribas, rektas Di',
granda libro de l'natur
estas sankta nom' de ĝi.

Se vi havas sentan koron,
legu diligente ĝin,

en literoj ĝiaj lernu
koni Dion, mondon, sin.

Tradukis F. V. L.

10. **Ho, mia kor'!**

Ho, mia kor', ne batu maltrankvile,
el mia brusto ne saltu for!

Jam teni min ne povas mi facile,
ho, mia kor'!

Ho, mia kor'! Post longa laborado
ĉu mi ne venkos en decida hor'!

Sufiĉe! trankviliĝu de l' batado,
ho, mia kor'!

Dro. Esperanto.

11. **Kde domov můj?**

(Bohema kanto nacia.)

Kie patruj', mia patruj'?
Akvoj fluas tra floraroj,
montojn beligas arbaroj,
multa ĝardenon frukter';
tie paradiza ter';

kaj ter' tia, tiel bela
Bohemuj', al mi patruj'.
Kie patruj', mia patruj'?
ĉu vi tiun teron konas,
kie kantoj ĉiam sonas,
kie sana la anim',
kie sencoj sen la tim'?
De popol' tiu la tero
Bohemuj', al mi patruj'.

Tradukis F. V. L.

12. Laboro.

Né el malĝoĵa okúl', sed el mán' diligénta elíras hélpo
en málfeliĉtém'p': ĉíon bonígas labór'.

13. La vero.

(Kollár.)

1. Frat', ne malesperu, se stariĝas
malamika kontraŭ vin envi';
ne fidela al ver' kaj al si,
kiu defendante ĝin timiĝas.
2. Vero ne deŝtupas, se leviĝas
eĉ ja tuta mondo kontraŭ ĝi;

- estas laŭdata de kontraŭkri',
kaj de insultado ĝi beliĝas.
3. Ver' al Liban-cedroj similiĝas:
de la enblovantaj ventoj nur
ĝia agrabla odor' vastiĝas.
4. ĝia lang' — glav' estas, brusto — monto,
kor' — marmoro, mano — firma tur',
piedo — ŝtoneg' sur kontraŭonto.

Tradukis F. V. L.

14. L'azenoreloj.

Antaŭ longaj tempoj vivis en la Nigraĉinujo, oriente de Indujo, reĝo Daibang, kiu havis unu filon; tiu ĉi regante neniam montris orelojn al homoj. Je ĉiu tago li volegis elkapti el la popolo belan junulon, kaj kiam tiu sam al li harojn ekkombis kaj barbon ekordigis, la reĝo lasis lin mortigi.

Tiel ĝi fariĝis en multaj jaroj. Fine la sorto venis je filo de malriĉa patrino, kiun ŝi tre amis. Ŝi donis al li novan veston kaj farinte panerojn, al kiuj ŝi metis lakton de patrinbrusto, endonis ilin al lia brusto dirante: „Kiam vi kombados harojn de l'reĝo, manĝu

daŭre paneron. Tiel plej certe vi estos savata de la morto.“

La junul' iris al la reĝo. Kiam li al tiu ĉi harojn kombadis kun ora kombilo, li vidis, ke l'oreloj de la reĝo estas similaj al la de azeno. Tial la reĝo mortigadis la junulojn, ĉar li timadis, ke ili eldirus al la popolo tiun ĉi malbelecon. Laŭ la vortoj de la patrino la junulo manĝis daŭre paneron. La reĝo vidinte lin demandis: „Kion vi manĝas?“ La junulo respondis: „Panerojn da orizo.“ „Donu al mi!“ petis la reĝo. La junulo donis paneron al la reĝo, kiu manĝis kaj diris: „L'odoro kaj la gusto de ĝi estas agrablaj; ĉu vi ne scias la kaŭzon?“ — „Mia patrino metis al ili propran lakton brustan kaj donis ilin al mi por la vojon,“ la demandito respondis.

La reĝo pensis: „Mi ne povas lin mortigi, ĉar ni trinkis lakton de tiu sam patrino.“

Li diris al la junulo: „Mi ne mortigos vin; sed vi devas diri al neniŭ, nek al via patrino, kiaj estas miaj haroj.“ „Mi diros ĝin al neniŭ,“ la junulo promesis kaj estis vivigata.

Oni miris, ke tiu junulo estis servata, kvankam ĉiuj alioj, kiuj antaŭe kaj poste la reĝon kombadis, estis mortigataj; oni demandadis lin je la kaŭzo, sed li diris ĝin al neniuj. Sed ne povante nepensadi je sia sekreto, li ekmalsaniĝis. Kuraciloj ne helpadis, kaj la kuracisto diris: „Vi havas certe ian sekreton; tiun vi devas eldiri; alie vi ne eksaniĝos.“

La junulo certigis, ke li ne havas ian sekreton; kiam post mallonga tempo la patrino voladis ekscii tion saman, la filo diris al ŝi: „Mi havas sekreton, sed se mi eldirus, la reĝo punus min per morto.“ La patrino konsilis: „Iru en dezerton kaj diru ĝin en okaza loko, ke neniuj ĝin aŭdus.“

La filo iris kaj ekmalkriis en truon de ia besto: „Nia reĝo havas azenajn orelojn.“ Post mallonga tempo li eksaniĝis.

Sed la vento kaptis liajn vortojn kaj alportis ĝis orelojn de la reĝo. Tiu ĉi sendis por la junulo kaj diris al li severe: „Mi volegis, ke vi diros al neniuj, kiaj estas miaj oreloj. Sed vi ne konservis la promeson.“

La junulo respondis: „Mi diris ĝin al neniuj. Sed kiam mi reiris de vi, mi ekmalsaniĝis; la kuracisto timigis

min, ke mi mortos, se mi ne eldiros la sekreton, kiun mi certe tenas. La patrino konsilis al mi, eldiri ĝin en dezerto; mi obeis kaj malkriis ĝin en truon de ia besto; mi estis certa, ke neniu min aŭdis.“

La reĝo diris: „Mi aŭdis la vortojn de l'vento alportitajn. Mi ne mortigos vin, se vi scias, kiel mi kaŝus miajn orelojn.“ — „Lasu fari al vi ĉapon kun orelkuŝaĵoj kaj portadu ĝin,“ la junulo konsilis: „ĉiuj, kiuj vin tiel vidos, certe farigos kaj portados similajn ĉapojn.“

La propono plaĉis al la reĝo. Li obeis kaj igis fari al si tian ĉapon. ĉiuj ĝin mirante rigardadis kaj laŭdadis. Neniu sciis, ke la reĝo havas azenajn orelojn, kaj la ĉapo fariĝis konata kaj uzata ĉe ĉiuj.

La junul' estis nomata ministro, kaj la reĝo ĉesis mortigi homojn. Tial la popolo amis lin.

Laŭ inde rakontas F. V. L.

Vortareto. Slovníček

Ve slovníčku tomto uvedeny jsou všechny kmeny (asi 920) bez mluvnických přípon. Význam slůvek mluvnických a slovotvorných dán do závorek; na př. *a*, *ad*, *ajh*, *an*...

A.

a (přípona přídav. jména)

acid, kyselý

aĉet, kupovati

ad (trvání děje)

adiaŭ, s Bohem!

aer, vzduch

afer, věc, záležitost

agl, orel

agrabl, příjemný

agh, věk, stáří

ajn, -koli

ajh (věc)

akompan, doprovod

akr, ostrý

akv, voda

al, k [opisuje dativ]

ali, jiný

almenaŭ, aspoň

alt, vysoký

alumet, sirka

am, milovati

amas, zástup, hromada

amik, přítel

an (člen, obyvatel)

angul, úhel, kout

anĝel, anděl

anim, duše

ankaŭ, také

ankoraŭ, ještě

anstataŭ, na místo

ant (přech. přít. čin.)

antaŭ, před

apart, zvláště

aparten, náležeti

apenaŭ, sotva

apud, u

ar (sbírka, souhrn)

arb, strom

arghent, stříbro

as (přít. čas)

at (přech. přítom. trp.)

atend, čekati

aŭ, nebo, čili

aŭd, slyšeti

aŭskult, naslouchati

aŭtun, podzim

av, děd

avar, lakomý

azen, osel

B.

babil, chvástati

bak, péci

bala, zahazovati

balanc, kolébaty, klátiti

baldaŭ, brzo

ban, koupati

bapt, křtíti

bar, zavíraty

barb, brada, vous

barel, sud

baston, hůl

bat, bítí

batal, bojovati

bedaŭr, litovati
bel, krásný
ben, žehnati
benk, lavice
best, zvíře
bezon, potřeba
bier, pivo
bind, vázati (knihy)
bird, pták
blank, bílý
blind, slepý
blov, váti, douti
blu, modrý
bo (sňatkem se stavší)
boj, štěkati
bol, vřítí, vařiti
bon, dobrý
bord, břeh
bot, bota
botel, láhev
bov, vůl, býk
branĉ, větev
brand, kořalka
bril, skvíti se

bros, kartáč

bru, bručeti, hučeti

brul, hořeti, pláti

brust, prsa

brut, dobytek

bush, ústa

butr, máslo

buton, knoflík

C.

cel, cíl

cent, sto

cert, jistý, známý

ceter, ostatní

ci, ty

cigar, doutník

cigared, cigareta

citron, citrón

Ĉ (= ĉ).

ĉagren, rmoutiti

ĉambr, pokoj, světnice

ĉap, čepice

ĉapel, klobouk

ĉar, poněvadž

ĉe, u, při

ĉemiz, košile

ĉen, řetěz

ĉeriz, třešně

ĉerk, rakev

ĉes, přestati

ĉeval, kůň

ĉi, hle, tu

ĉia, každý

ĉiam, vždy

ĉie, všude

ĉiel, nebe

ĉio, všecko

ĉirkaŭ, okolo

ĉiu, všechen

ĉj (viz str. 11.)

ĉu, zda, -li

D.

da (opisuje genitiv dělivý, j.: kilogramo da viando =
kg masa)

danc, tanec

danĝer, nebezpeč

dank, dík

daŭr, trvati

de, od (opisuje genitiv)

decid, rozhodnouti

defend, brániti

dek, deset

dekstr, pravý (ruka...)

demand, otázka

dens, hustý

dent, zub

detru, zbořiti

dev, míti, býti povinen

dezert, poušť

dezir, přání, touha

Di, Bůh

dik, tlustý

diligent, pilný

dimanĉe, neděle

dir, říci

dis (roz-)

disput, rozmluva

divid, děliti

dolĉe, sladký

dolor, bolest

dom, dům

don, dar, dávat

donac, darovati

dorm, spát

dors, záda

du, dva

dum, zatím když

E.

e (příp. příslovce)

eben, rovný

ebl, možný

ec (vlastnost)

eĉ, třebas

eduk, vychovati

edz, manžel

efektiv, skutečný

eg (zvětšení)

egal, stejný

ej (místo k...)

ek (počínavý neb jednodobý děj)

eks, bývalý

ekster, mimo

ekzempl, příklad

el, z

elekt, vybrati

em, obyčejně (zvyk)

en, v

enu, nuda

envi, závist

er (jediné)

erar, blouditi

escept, vyňati

esper, důvěřovati, nadíti se

esprim, vyjádřiti

esting, zhasiti

estr (předseda)

et (zmenšení)

etaĝ, patro

etern, věčný

F.

facil, snadný, lehký

faden, niť

fajf, pískati

fajr, oheň

fal, padati

fald, sepjati

famili, rodina

far, činiti

fart, míti se

felich, šťastný

fend, štípati

fenestr, okno

fer, železo

ferm, zavřítí

fest, svátek

fiancê, ženich

fidel, věrný

fier, pyšný

fil, syn

fin, konec

fingr, prst

firm, pevný

fiŝ, ryba

flank, strana

flar, voněti, čichati

flav, žlutý

flor, květina

flu, téci

flug, letěti

fluid, tekutý

foj, -krát

fojn, seno

foli, list

fond, založiti

font, pramen

for, dále

forges, zapomenouti

forĝ, kouti

fork, vidlička

forn, kamna

fort, silný

fos, kopati

frap, tlouci, klepati

frat, bratr

fraŭlin, slečna

freŝ, čerstvý

froma, sýr

frost, mráz

frot, tříti

fru, časně, záhy

frukt, plod

frunt, čelo

fulm, blesk

fum, kouř

fund, dno

G.

gaj, veselý

gajn, získati

gant, rukavička

gard, stříci

gast, host

ge (obojí rod)

genu, koleno

glaci, led

glas, sklenice

glat, hladký

glav, meč

glit, klouzati

glor, sláva

glut, polykati

gorĝ, hrdlo

grand, veliký

gras, tučný

grat, škrábnouti

gratul, přátii

grav, důležitý

griz, šedý

gust, chuť

gut, kapka

Ĝ (= dž).

ĝarden, zahrada

ĝem, vzdychati

ĝentil, zdvořilý

ĝi, to

ĝis, až

ĝoj, těšiti se

H.

ha, ach

hajl, krupobití

haladz, výpar

halt, držeti

har, vlas

haring, sled

haŭt, kůže

hav, míti

hejt, topiti

help, pomoc

herb, tráva

hered, děditi

hieraŭ, včera

ho, ó

hodiaŭ, dnes

hom, člověk

honest, počestný

hont, styděti se

hor, hodina

horloĝ, hodiny

hotel, hostinec

humil, ponížený, pokorný

hund, pes

I.

i (infinitiv)

ia, nějaký

ial, pro něco

iam, někdy

id (-ovic, potomek)

ie, někde

ies, něčí

ig (činiti nějakým)

iĝ (státi se...)

il (nástroj)

ili, oni

in (ženský rod)

ind (hodný)

infan, dítě

ing (do čeho se dává...)

ink, inkoust

instru, učiti

insul, ostrov

insult, spílati

int (přech. min. čin.)

intenc, zamýšleti

inter, mezi

intern, vnitřní

invit, pozvati

io, něco

iom, poněkud, kousek

ir, jíti

is (min. čas)

ist (zaměstnaný)

it (přech. min. trp.)

iu, někdo

J.

j (množ. čís.)

ja, ba, vždyť, přece

jam, již

jar, rok

je (všeobecná předložka)

jen, hleď! [jen-jen = hned-hned]

jes, ano

ju-des, čím-tím

juĝ, souditi

jun, mlád

just, spravedliv

Ĵ (= ž).

ĵaŭd, čtvrtek

ĵet, vrci, hoditi

ĵur, přísaha

K.

kaf, káva

kaj, a

kajer, sešit

kaldron, kotel

kaleŝ, vůz

kalkul, počítati

kamen, komín

kamp, pole

kanap, pohovka

kandel, svíce

kant, zpěv

kap, hlava

kapt, chytati

kar, drahý

karb, uhel, uhlí

kares, celovati

kaŝ, skrývati

kat, kočka

kaŭz, příčina

ke, že, aby

kelk, několik

kest, bedna

kia, který, jaký

kial, proč

kiam, kdy, když

kie, kde

kiel, jak

kies, čí

kio, co

kiom, kolik

kis, líbati

kiu, kdo

klar, jasný

knab, chlapec

kok, kohout

kol, krk

koleg, druh

kolekt, sbíрати

koler, hněv

kolon, sloup

kolor, barva

komb, česati

komenc, začati

komerc, obchod

kompat, soustrastě

kompren, rozuměti

kon, znáti

kondich, podmínka

konduk, vésti

konfes, přiznati

konsent, souhlas

konserv, ušetřiti

konsil, rada

konsol, útěcha

konstant, stálý

konstru, stavěti

kontent, spokojen

kontraŭ, proti

konven, spořádati

kor, srdce

korn, roh

koron, věnec, koruna

corp, tělo

kort, dvůr

kost, cena

kovr, zahaliti

kraĉ, plíti

krajon, tužka

kravat, šálka

kre, stvořiti

kred, věřiti

kresk, růsti

kret, křída

kri, křik

kruc, kříž

kudr, šíti

kuir, vařiti, kuchtiti

kuler, lžíce

kulp, vina

kun, s

kupr, měď

kur, běh

kurac, léčiti

kuraĝ, smělý

kurten, záslona

kusen, poduška

kuŝ, ležeti

kutim, zvyknouti

kuz, strýc

kvankam, ač

kvar, čtyři

kvin, pět

L.

la (l') (člen)

labor, práce

lac, únava

lakt, mléko

lam, chromý

lamp, lampa

land, země

lang, jazyk

lantern, lucerna

larĝ, široký

larm, slza

las, nechati

last, poslední

laŭ, dle

laŭd, chvála

laŭt, nahlas

lav, mýti

leccion, lekce

leg, čísti

leĝ, zákon

leon, lev

lern, učit se

lert, obratný

leter, dopis

lev, zdvihnouti

li, on

liber, svobodný, volný

libr, kniha

lig, spojit

lign, dřevo

lingv, řeč

lip, ret

lit, lůžko, postel

liter, písmě

loĝ, bydliti

lok, místo

long, dlouhý

lud, hra

lum, světlo, svítiti

lun, luna, měsíc

lund, pondělí

M.

magazen, sklad

makul, skvrna

mal (opak)

malgraŭ, přes, přec, ač

man, ruka

manĝ, jísti

mar, moře

mard, úterek

mastr, mistr

maten, jitro

matur, zralý

mem, sám

memor, vzpomínati

merit, zásluha

merkred, středa

met, přidati

mez, střed

mezur, míra

mi, já

miks, míchat

mil, tisíc

milit, vojsko

mir, diviti se

mizer, bída

moder, střídový

modest, skromný

mol, měkký

mon, peníze

monat, měsíc (doba)

mond, svět

mont, hora

montr, ukázati

mord, kousati

morgaŭ, zítra

mort, umřít

moŝt, milosti (titul)

mov, pohyb

mult, mnoho

mur, zeď, stěna

murmur, mumlati

muŝ, moucha

N.

n (akkusativ)

naĝ, plouti

najbar, soused

nask, roditi

naŭ, devět

naz, nos

ne, ne

nebul, mha

neces, potřebný, nutný

neĝ, sníh

nek, ani

nenia, žádný

neniam, nikdy

nenie, nikde

neniel, nijak

nenies, ničí

nenio, nic

neniu, nikdo

nep, vnuk

nev, synovec

ni, my

nigr, černý

nj (viz str. 11.)

nobl, šlechtný

nokt, noc

nom, jméno

nombr, číslo

nov, nový

nub, mrak

nud, nahý, holý

nuks, ořech

nun, nyní

nur, jen

nutr, živiti

O.

o (podstat. jm.)

obe, poslouchati

objekt, předmět

obl (-násobný)

obstin, svéhlavý

odor, vůně

ofend, uraziti

ofer, obětovati

oft, často

ok, osm

okaz, přihoditi se

okul, oko

okup, obsaditi

ol, než

ole, olej

ombr, stín

ombrel, stínidlo

on (zlomek)

ond, vlna

oni, man

onkl, ujec

ont (přech. bud. čin.)

op (-mo, duope, dvojmo)

oportun, příhodný

or, zlato

ord, pořádek

ordinar, obyčejný

ordon, poroučeti

orel, ucho

os (bud. čas)

ost, košť

ot (přechod. bud. trp.)

ov, vejce

P.

pac, mír

paf, stříletí

pag, plat

paĝ, stránka

pajl, sláma

pal, bled

palac, palác, zámek

palp, dotýkati se

palpebr, oční víčka

pan, chléb

pantalon, kalhoty

paper, papír

pardon, odpustiti

parenc, příbuzný

parker, na paměť

parol, mluviti

part, část

pas, minouti
pastr, kněz
paŝ, kráčet
patr, otec
pec, kus
pel, puditi, hnáti
pen, námaha
pend, viseti
pens, mysliti
pentr, malovati
per, skrze
perd, ztratiti
permes, dovoliti
pes, vážit
pet, prositi
pez, vážit
pi, zbožný
pied, noha
pik, píchat
pilk, míč
pingl, jehlice
pir, hruška
plac, místo
plach, líbiti se

plafon, strop

plank, podlaha

plej, nejvíce

plen, pln

plend, stěžovati si

plezur, zábava

pli, více

plor, pláč

plum, péro, peří

pluv, déšť

po, po (po 2, 3...)

polv, prach

pom, jablko

pont, most

popol, národ, lid

por, pro

pard, dvěře

port, nésti

pork, prase

post, po, za

postul, žádati

posh, kapsa

pošt, pošta

pot, hrnec

pov, moci

prav, právo, pravý

preĝ, modlitba

prem, tlačiti

pren, bráti

prepar, příprava

preskaŭ, skoro

pres, tisknouti

pret, hotov

prezent, představovati

pri, o

printemp, jaro

pro, pro, za

profund, hluboký

proksim, blízký

promen, procházka

promes, slib

propon, návrh

propr, vlastní

prov, pokus

prudent, opatrn, rozumný

prunt, půjčiti

pulv, prach střelný

pulvor, prášek [lék]

pun, trest

pup, loutka

pur, čist

puŝ, strčiti, udeřiti

putr, hníti

R.

rad, kolo

radi, paprsk

radik, kořen

rakont, vyprávěti

ramp, lézti

rand, kraj

rapid, rychlý

raz, škrabati

re, opět, zpět

reg, panovati

regn, království, říše

regul, pravidlo

reĝ, král

rekt, přímý, správný

rekompenc, odměna

renkont, potkati

renvers, přehoditi

respond, odpověď

rest, zůstatí

ricev, obdržeti

riĉ, bohat

rid, smích

rigard, patřiti, hleděti

ring, prsten

ripet, opakovati

ripoz, odpočívati

river, řeka

romp, lámati

rond, kruh

rost, péci

roz, růže

ruĝ, rudý, červený

S.

sabat, sobota

sabl, písek

sagh, moudrý

sak, pytel

sal, sůl

salt, skok

salut, pozdrav

sam, sám

san, zdráv

sang, krev

sankt, svatý

sap, mýdlo

sat, syt

sav, zachrániti

sci, věděti

se, jestliže

sed, ale

seĝ, sesle

sek, suchý

sem, síti, sítě

semajn, týden

sen, beze

senc, mysl

send, poslati

sent, cit

sep, sedm

serĉ, hledati

serpent, had

serur, zámek (nástroj)

serv, sloužiti

ses, šest

sever, přísný

si, se

sid, seděti

sigel, pečetiti

sign, znamení

signif, označiti

silent, mlčeti

simil, podobný

simpl, jednoduchý

sinjor, pán

skrib, psáti

sku, třásti

sobr, střízliv

societ, spolek

soif, žízeň

sol, samojediný

somer, léto

son, zvuk

sonĝ, sen

sonor, zníti

sort, osud

sovaĝ, divoký

spec, druh, rod

spegul, zrcadlo

spir, dech

sprit, vtip

stal, stáj

star, státi

stel, hvězda

stomak, žaludek

strat, silnice, ulice

sub, pod

subit, náhlý

suĉ, ssáti

sufer, trpěti

sufiĉ, dostačiti

suk, šťáva

suker, cukr

sun, slunce

sup, polévka

super, nad

supr, horní

sur, na

surd, hluchý

surtut, kabát

Ŝ.

ŝajn, zdáti se

ŝancel, hýbati

ŝanĝ, měniti

ŝaŭm, pěna

ŝel, skořápka

ŝerc, žert

ŝi, ona

ŝip, loď

ŝir, trhati

ŝlos, zavírati

ŝmir, mazati

ŝnur, šňůra

ŝpar, šetřiti

ŝpruc, prskati

ŝrank, schránka

ŝtal, ocel

ŝtel, krásti

ŝtof, látka

ŝton, kámen

ŝtop, cpáti

ŝtrump, punčocha

ŝtup, stupeň

ŝu, střevíc

ŝuld, dluh

ŝut, sypati

ŝvel, bobtnati

ŝvit, potiti se

T.

tabl, stůl

tabul, tabule

tag, den

tajlor, krejčí

tamen, přece

tapiŝ, koberec

taŭg, hoditi se

te, thé, čaj

tegment, střecha

teler, talíř

temp, čas

ten, držeti

tent, zkoušeti

ter, země

terur, hrůza

tia, takový

tial, proto

tiam, tehdy, pak

tie, tam

tiel, tak

tim, bázeň

tio, to

tiom, tolik

tir, táhnouti

tiu, ten, onen

tol, plátno

tomb, hrob

tond, stříhati

tondr, hřmíti

tra, skrze, přes

traduk, překlad

tranĉ, krájeti

trankvil, klidný

trans, přes

tre, velmi

trem, třásti se

tren, vléci

tri, tři

trink, píti

tro, příliš

tromp, klam

trov, nalézti
tru, díra
tuj, brzo, hned, tu
tuk, sukno
tur, věž
turment, muka
turn, točiti
tus, kašlati
tush, dotýkati se
tut, celý

U.

u (imperativ)
uj (rostliny, vlast)
ul (osoba)
um (-um)
ung, nehet
unu, jeden
urb, město
urs, medvěd
us (konjunktiv)
util, užitečný
uz, užívati

V.

vaks, vosk

van, marný

vang, tvář

vapor, pára

varm, teplý

vast, širý

vaz, nádoba

vek, budit

velk, vadnouti

ven, přijiti

vend, prodati

vendred, pátek

venen, jed

vengh, pomsta

venk, zvítěziti

vent, vítr

ventr, břicho

ver, pravda

verd, zelený

verk, dílo

verm, červ

verŝ, líti

vesper, večer

vest, oděv

veter, povětrí, počas

vetur, jeti

vi, vy, ty

viand, maso

vid, viděti

vilaĝ, ves

vin, víno

vintr, zima

violon, housle

vir, muž

viŝ, čistiti

vit, sklo

viv, žíti

vizaĝ, obličej

voch, hlas

voj, cesta

vok, volati

vol, vůle

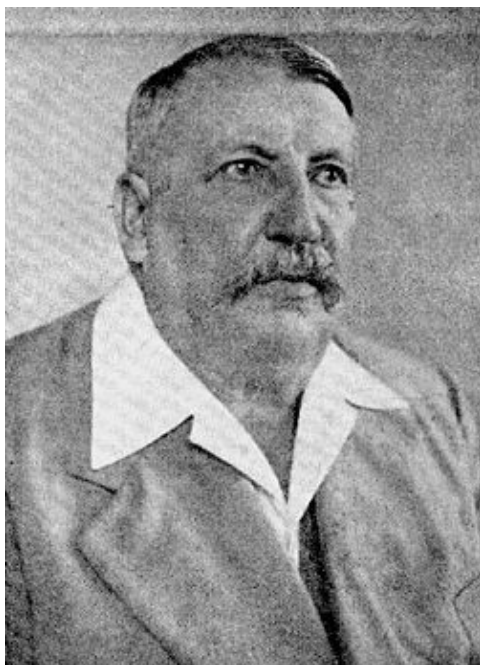
vort, slovo

vost, ocas, chvost

vund, raniti

Z.

zorg, péče

František VI. Lorenc
**Úplná učebnice
mezinárodní řeči
dra. Esperanta**

Lengas bastidas 6

ISBN 979-10-90696-20-4. 0 € (online).

<http://edicions.talvera.free.fr>

ISBN 979-10-90696-21-1. 5 € (CD-ROM).

ISBN 979-10-90696-20-4 ISBN 979-10-90696-21-1

